VETERINAAR- JA TOIDUAMET
PEADIREKTOR

KÄSKKIRI

TALLINN 27. jaanuar 2005 nr 55

2005.aasta riikliku loomatauditõrje programmi kinnitamine

Loomatauditõrje seaduse (RT I 1999, 57,598; 97, 861; 2000, 526) paragrahvi 43[1] lõike 2 alusel:

1. Kinnitan "Riikliku loomatauditõrje programmi 2005 aastal" (lisatud)
2. Loomatervishoiu- ja loomakaitseosakond koostab riikliku loomatauditõrje koondprogrammi alusel loomatauditõrje programmid maakondade veterinaarkeskustele ning edastab need e-maili teel.
3. Täiendavad uuringud tuleb eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga.
4. Plaanilised proovid võetakse ja saadetakse laboratooriumi ajavahemikus 10. jaanuar 2005 kuni 30. november 2005.
5. Iga kord enne proovi(de) saatmist mikrobioloogiliseks või viroloogiliseks uurimiseks teavitab proovi võtja sellest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi üks tööpäev ette.
6. Proovide saatja vormistab ja saadab koos proovidega Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile tema poolt allkirjastatud proovide kaaskirja. Proovide kaaskiri vormistatakse loetavalt Veterinaar-ja Toidulaboratooriumi või Veterinaar- ja Toiduameti ametlikul kaaskirja blanketil.
7. Proovid peavad olema identifitseeritavad ja seostatavad kaaskirjal oleva tähistusega.
8. Proovide saatmisel laboratooriumisse koondproovidena ei tohi ühte koondproovi koondada erinevate lautade ja majapidamiste proove. Kaaskirjal peab olema eristatavad laut (tootmisüksus) ja majand (majapidaminc), kust proovid pärinevad.
9. Proovid pakendatakse lekkekindlasse pakendisse ning saadetakse laboratooriumisse viisil, et oleks tagatud proovide säilimiseks vajalik temperatuur.

Ago Pärtel
Peadirektor

Koopia: maakondade veterinaarkeskused
Teadmiseks: Veterinaar-ja Toidulaboratoorium

KK 007023

Kinnitatud peadirektori
27.01.2005 käskkirjaga nr 55

RIIKLIK LOOMATAUDITÕRJE PROGRAMM 2005 AASTAL

I Diagnostilised uurimised

1. VEISED

1.1 Veiste tuberkuloos

1.1.1 Kõik üle 6 nädalased veised v. a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale – **(uurimiste arv 209 495)**

1.1.2 Tuberkuliinile reageerinud veiste hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks **(uurimiste arv: 30*)**

1.2 Veiste brutselloos

1.2.1 Uuritakse bakterioloogiliselt aborteerunud looteid. **(uurimiste arv: 30*)**

1.2.2 Kõik üle 24 kuused veised uuritakse seroloogiliselt (v.a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale). Lehmade uurimine viiakse läbi seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud piimaproovidest **(uurimiste arv: 109 457),** ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: 21 845)**

1.2.3 Kunstliku Seemenduse Keskuse (KSK) pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovides (ELISA) üks kord aastas. **(uurimiste arv: 150)**

1.3 Veiste enzootiline leukoos

1.3.1 Kõik üle 24 kuused veised uuritakse seroloogiliselt. Lüpsilehmad uuritakse seroloogiliselt piimaproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: 109 457),** ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: 24 295)**

1.3.2 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) üks kord aastas **(uurimiste arv: 150)**

1.4 Leptospiroos

KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (mikroaglutinatsiooni reaktsiooniga (MAT)) kaks kord aastas **(uurimiste arv: 300)**

1.5 Trihhomonoos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) **(uurimiste arv: 150)**

1.6 Veiste kampülobakterioos
KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) **(uurimiste arv: 150)**

1.7 Klamüdioos
KSK pullide spermat või preputsiumi nõret uuritakse üks kord aastas (tekitaja määramine spermas või preputsiaalnõres). **(uurimiste arv: 150)**

1.8 Veiste viirusdiarröa
KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest üks kord aastas. (viiruse isoleerimine rakukultuuris (mikroperoksüdaas test) seerumist või viiruse antigeeni määramine leukotsüütides (Ag- ELISA)) **(uurimiste arv 150)**

1.9 Veiste nakkav rinotrahheiit
KSK pullide spermat uuritakse üks kord aastas viiruse isoleerimiseks. **(uurimiste arv: 150)**

1.10 Veiste paratuberkuloos
1.10.1 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt (ELISA) üks kord aastas. **(uurimiste arv: 150)**
1.10.2 Kogutakse kudede proove ja koproproove bakterioloogilise külvi tegemiseks tekitaja määramiseks (diagnoosi täpsustamiseks) **(uurimiste arv: 10*)**

1.11 Veiste spongiformne entsefalopaatia
1.11.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:
a) kõigi üle 24 kuu vanuste lõpnud või hädatapetud s.h. hädatapetud, kuid mitte inimtoiduna tarbimiseks mõeldud, haigena tapetud või BSE riskiriikidest pärinevate veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE)
b) kõigi inimtoiduks tapetud üle 30 kuu vanuste veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) (punktides a ja b toodud uurimiste arv **riigis kokku: 28 000)**

1.11.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel BSE kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogia ja immuunohistokeemia meetoditega **(uurimiste arv: 50*)**

1.11.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse Prionics Western Blot testiga **(uurimiste arv: 75*)**

1.12 Salmonelloosid
Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 7. jaanuari 2002. a määruses nr 1 "Põllumajandusloomade salmonellooside tõrje eeskiri[1]" sätestatule
(uurimiste arv: 1065)

2.SEAD

2.1 Sigade tuberkuloos

Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse allergiliselt vastavalt allpooltoodud tabelile. **(uurimiste arv: 3172)**

Emiste arv üksuses**	Uuritavate loomade arv
1 – 30	kõik
31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 –150	50
151 - 200	51
201 - 250	52

**Kõik paarituses kasutatavad kuldid kuuluvad uurimisele TBC suhtes.

Antud skeemi kohaselt tuberkuliniseerides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega.

2.1.1 KSK kuldid uuritakse allergiliselt üks kord aastas **(uurimiste arv: 44)**

2.1.2 Tuberkuliinile reageerinud sigade hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks **(uurimiste arv: 20*)**

2.2 Brutselloos, leptospiroos, sigade klassikaline katk, sigade vesikulaarhaigus, Aujeszky haigus, viirus-(transmissivne) gastroenteriit, reproduktiiv-respiratoorne sündroom (PRRS), nakkav atroofiline riniit

2.2.1 Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt, kogudes proove vastavalt allpooltoodud tabelile **(uurimiste arv: 776)**

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

Antud skeemi kohaselt uurides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 50% -se tõenäosusega.

2.2.2 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas **(uurimiste arv: 366)**

2.2.3 1%-lt tapasigadelt kogutakse seroloogilised proovid punktis 2.2 loetletud haigustele (välja arvatud brutselloos, leptospiroos ning nakkav atroofiline riniit) **(uurimiste arv: 2890)**

2.3 Sigade katk

Lisaks punktis 2.2 toodud uuringutele testitakse seroloogiliselt (ELISA) sigade klassikalise katku suhtes 2% riigis kütitud metssigadest **(uurimiste arv: 100)**

2.4 Sigade mükoplasmoos
Aretus- ja tõufarmide, kus ei vaktsineerita sigu mükoplasmoosi vastu, põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt (ELISA) **(uurimiste arv: 281)**

2.5 Salmonelloosid
Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 7. jaanuari 2002. a määruses nr 1 "Põllumajandusloomade salmonellooside tõrje eeskiri[1]" sätestatule
(uurimiste arv: 495)

3.HOBUSED

3.1 Infektsioosne aneemia
Sugutäkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR)
(uurimiste arv: 982)

3.2 Malleus
Sugutäkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR)
(uurimiste arv: 982)

3.3 Kargtaud
Sugutäkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (IDR)
(uurimiste arv: 982)

4. LAMBAD; KITSED

4.1 Nakkuslik epididümiit
Aretus- ja tõufarmide põhikarja jäärad uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (KSR)
(uurimiste arv: 108).

4.2 Brutselloos
Aretus- ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt vastavalt allpooltoodud tabelile **(uurimiste arv: 2020)**

Põhikarja lammaste arv	Uuritavate loomade arv
1 – 30	kõik
31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 –150	50
151 - 200	51
201 - 250	52
251 - 300	54
301 - 400	55
401 - 500	56

Antud tabeli kohaselt uurides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega

4.3 Skreipi

4.3.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:
a) kõigi inimtoiduks tapetud üle 18 kuu vanuste lammaste ja kitsede piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE
b) üle 18 kuu vanuste lõpnud või mitteinimtoiduks tapetud lammaste ja kitsede piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) (punktides a ja b toodud loomade uurimiste arv **riigis kokku : 3120)**

4.3.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel skreipi kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogia ja immuunohistokeemia meetoditega **(uurimiste arv: 50*)**

4.3.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse Prionics Western Blot testiga **(uurimiste arv: 50*)**

4.3.4 **PrP geeni genotüüpide määramiseks** võetakse vereproovid (täisveri!) lammaste aretus- ja tõukarjast juhusliku valimi põhjal 2 utelt ja kõikidelt aretuseks kasutatud ja aretuseks kavandatavatel jääradel. Uurimisi teostab EPMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi geneetikalaboratoorium. **(uurimiste arv 382)**

4.4 Maedi-Visna

Aretus ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt (IDR) **(uurimiste arv: 2347)**

5. LINNUD

5.1 Tuberkuloos

5.1.1 Aretuskanalates uuritakse allergiliselt 10% üle kahe aasta vanustest sugulindudest aasta jooksul

5.1.2 5.1.2 Tuberkuliinile reageerinud lindude hulgast tehakse bakterioloogiline külv muutustega siseorganitest tekitaja määramiseks **(uurimiste arv: 10*)**

5.2 Lindude salmonelloosid

5.2.1 Kogutakse kopro- või kloaagitampooni proove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 7. jaanuari 2002. a määruses nr 1 "Põllumajandusloomade salmonellooside tõrje eeskiri[1] " sätestatule **(uurimiste arv: 29 100)**

5.2.1 Pulloroosile uuritakse 10 % sugukarja lindudest veretilgaaglutinatsiooni meetodil **(uurimiste arv: 6000)**

5.3 Newcastle haigus

5.3.1 Uuritakse seroloogiliselt 0,5 % munakanade tootmiskarjade ning muna- ja lihakanade sugukarjade lindudest. **(uurimiste arv: 3365)**

5.3.2 Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes **(uurimiste arv 10*)**

5.4 Lindude gripp

5.4.1 Teostatakse seroloogiline uuring (ELISA, HAI). VTL poolt võetakse valim Newcastle'i haiguse uurimiseks toodud proovidest (lindude gripi suhtes uuritakse iga teine laekunud proov) **(uurimiste arv: 1683)**

5.4.2 Kütitud või püütud metslindudelt kogutakse kloaagi –tampooniproove viroloogiliseks uurimiseks (eelistatavalt sügisesel rändeperioodil, 70% proovidest veelindudelt, 20% kaldalindudelt 10% muudelt metslindudelt. Ühe liigi ulatuses võib kokku koguda koondproovi kuni viielt linnult) **(uurimiste arv: 100)**

6 Kalad

6.1 Lõhilaste infektsioosne aneemia (ISA)
Viiruse isoleerimine **(13 koondproovi)**
6.2 Viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS)
Viiruse isoleerimine **(113 koondproovi)**
6.3 Kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN)
Viiruse isoleerimine **(113 koondproovi)**
6.4 Karpkala kevadviremia (SVC)
Viiruse isoleerimine **(47 koondproovi)**

II Loomakasvatusettevõtte kontroll

1. Kõik piima tootvad ettevõtted üks kord aastas
2. Ülejäänud loomakasvatusettevõtted üks kord aastas.

3. Söötade uurimine
a) Salmonella spp: **100* proovi**
b) Loomne proteiin: **100* proovi**

III Vaktsineerimised

1. Marutaud
a) profülaktiliselt kõik koerad ja kassid vastavalt marutaudi tõrje eeskirjaga kehtestatud korras.
b) põllumajanduslooma(de) sundvaktsineerimine (kontakti korral marutaudi haige või marutaudikahtlase loomaga).

*** Uurimised tuleb eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga ning Veterinaar- ja Toidulaboratooriumiga.**